

Теоретичне розуміння поняття "військова частина"

09.09.15 20:51 |

Автор(и) **СОКУРЕНКО ВАЛЕРІЙ**

ВАСИЛЬОВИЧ, проректор Національної академії внутрішніх справ, к.ю.н, доцент, докторант кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ (м.Київ) |

Науково-практична Інтернет-конференція 17.09.2015 - Секція №2

Досліджуючи сутність поняття «військова частина» слід зазначити, що як в науково-довідниковій літературі, так і на законодавчому рівні, на жаль, на сьогоднішній день, відсутній єдиний підхід до визначення сутності даного поняття.

Так, Військовий енциклопедичний словник поняття «військова частина» визначає як організаційно-самостійну бойову й адміністративно-господарську одиницю у всіх видах Збройних Сил, яка має своє дійсне та умовне найменування.

Автори Радянської військової енциклопедії визначають військову частину як основну військову одиницю постійної організації в Збройних Силах, що організаційно може входити до складу більшої військової частини або з'єднання [1].

В академічному тлумачному словнику військова частина визначається як постійна адміністративна, стройова та господарська одиниця різних родів військ і всіх видів Збройних Сил, яка складається з штабу, бойових, спеціальних і тилкових підрозділів [2].

Таким чином, автори словникової літератури наділяють військову частину такими характерними рисами: 1) структурна одиниця видів Збройних Сил; 2) структурно складається з штабу, бойових, спеціальних і тилкових підрозділів; 3) наявність обов'язкового дійсного та умовного найменування. Водночас, на нашу думку, використання даних визначень лише в загальному вигляді дозволяє усвідомити, що собою являє військова частина Збройних Сил, тобто дані визначення відображають зовнішні атрибути даного військового елемента, однак не називають основних ознак даної правової категорії.

Науковці в галузі воєнного права також неоднозначно підходять до визначення сутності поняття «військова частина» та відповідно виокремленні ознак даного поняття.

В.Й. Кісель вважає, що військова частина – це основна організаційно-самостійна одиниця Збройних Сил України, яка має своє дійсне та умовне найменування, фінансується з коштів Державного бюджету, веде самостійне господарство, має кошторис надходжень та видатків, рахунки в установах банків, печатки із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, тобто наділяє військову частину всіма ознаками, які притаманні юридичній особі.

Відповідно науковець виділяє наступні ознаки військових частин:

1) військова частина є основною, базовою структурною одиницею Збройних Сил України;

- 2) військова частина повинна мати своє дійсне та умовне найменування;
- 3) основним джерелом фінансування діяльності військової частини є кошти, отримані з Державного бюджету України;
- 4) для забезпечення своєї повсякденної життєдіяльності війська частина веде самостійне господарство [3, с.108].

О.І. Шкуропацький, під військовою частиною пропонує розуміти органи військового управління, з'єднання, частини, кораблі, військові навчальні заклади, установи та організації Збройних Сил України, які утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України, ведуть відокремлене господарство, мають кошторис надходжень та видатків, рахунки в установах банків, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням [4, с. 241]. На нашу думку, дане визначення не є конкретним та в більшій мірі заплутує тлумачення даного поняття змішуючи його головні ознаки. Разом з тим, автор наголошує, що військова частина, вступаючи в цивільно-правові або господарські відносини, набуває статусу суб'єкта цивільно-правових або відповідно господарських відносин, при цьому особливе значення автор приділяє визнанню всіх військових частин юридичною особою.

В.М. Анохін зазначає, що військова частина є найнижчою штатною одиницею в загальній системі забезпечення Збройних Сил України, де безпосередньо ведеться витрачання коштів [5, с. 11]. Дане визначення, на нашу думку, є абстрактним та не визначає специфіку діяльності даного роду військового утворення.

Специфічне визначення військової частини пропонує П.Є. Трофименко, який визначає військову частину як військову одиницю, яка складається з декількох бойових підрозділів, органів управління, підрозділів спеціальних військ і тилу.

Неоднозначність визначення поняття «військова частина» наразі існує і на законодавчому рівні, адже законодавець визначає зміст військової частини наступним чином.

Так, в Постанові Кабінету Міністрів України «Про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних Сил» та Наказі Міністерства оборони України «Про затвердження Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках відчуження військового майна» визначено, що військова частина - військова частина, заклад, установа, організація, які утримуються за рахунок коштів державного бюджету і входять до складу Збройних Сил. На нашу думку, дане визначення є абстрактним та не охоплює всіх ознак, які характеризують дане утворення. При цьому незрозуміло, яким чином військова частина з притаманними їй ознаками може бути тотожним поняттям «закладу, установи, організації». Подібне визначення міститься і в Наказі Міністерства оборони України «Про затвердження Положення про організацію квартирно-експлуатаційного забезпечення Збройних Сил України», де передбачено, що військова частина - це військові частини, заклади, установи, організації Збройних Сил України.

Таким чином, вважаємо, що військова частина – це структурний елемент ЗСУ, сформований на основі директиви (наказу) вищого штабу (командира,

командуючого), який виконує завдання та функції визначені специфікою діяльності видів ЗСУ та утримуються за рахунок коштів Державного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Радянська військова енциклопедія «ВАВИЛОН – ГРАЖДАНСКАЯ» // (Советская военная энциклопедия) / Маршал Советского Союза Н. В. ОГАРКОВ. – М.: Воениздат, 1979. – Т. 2. – С. 304.
2. Академічний тлумачний словник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/chastyna>
3. Кісель В.Й. Статус військових частин Збройних Сил України як суб'єктів цивільних правовідносин / В.Й. Кісель // Університетські наукові записки. – 2005. – №3(15). – С. 107–110.
4. Шкуропацький О.І. До питання актуальності надання військовим частинам статусу юридичної особи / О.І. Шкуропацький // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 27. – С. 237–246
5. Основи фінансового забезпечення військової частини. Частина перша. Навчальний посібник / В.М. Анохін, І.Ю. Марко, Ю.Б. Медведєв, Д.М. Котій, І.М. Семеніхін. – К.: ВІКНУ, 2006. – 380 с.